

DE LA LUME ADUNATE ŞI NAPOI DATE!

EDIȚIE SUBSIDIARĂ A MINIREVISTEI MENORA
PUBLICAȚIE A COMUNITĂȚII EVREILOR FOCȘANI

De la d-nul Weiss Mishilim am primit următoarea biografie documentară a lui SALOM ALEHEM :

Salom, ca și eroul său iubit – Motl, băiatul rămas orfan – adeseori observa comicul. Și-apoi imita așa de bine pe cei din jur, gesturile lor, felul de a vorbi a lor – încât toți care vedeau aceste „spectacole” se tăvăleau de răs. Dar și avea de pățimit de la mama vitregă și de la dascăli pentru că își bătea joc de oameni onorabili. Dar acele scatoalce, pe care le încasase în copilărie pentru poznele sale, nu l-au schimbat le-a privit totdeauna cu amuzament. Loviturile de mai târziu când a rămas sărac, după ce primise o moștenire de la socrul său („ajutat” fiind de „prieteni”) – acelea îl vor marca. După cum spune în același roman autobiografic „eroului” acestei biografii i-a fost dat să fie lovit moralicește și păgubit materialicește .... și poate spune cu conștiința curată că pe el l-a durut nu atât pierderea banilor, ci cât faptul că oamenii l-au înșelat, faptul că el însuși s-a înșelat în aprecierea oamenilor”. (Opere – vol. III – pag.231)

Salom Alehem a început să scrie de timpuriu (de la 17 ani), la început în ebraică dar apoi a scris în idiș, deși această limbă era privită cu dispreț de intelectualii evrei. Dar Salom dorea să scrie pentru oamenii simplii, pentru popor. În 1883 i se publică primele povestiri. Salom Alehem a scris enorm – peste 40 de volume (mai ales dacă ținem seama că a decedat la vârsta de 57 de ani). Opera sa cuprinde 10 romane (din care două romane epistolare); 7 piese de teatru (din care 4 piese într-un act); 28 de povestiri pentru copii; 84 povestiri umoristice în afară de articole în ziare și reviste pe teme sociale și naționale evreiești. A devenit foarte repede extrem de popular în mediile evreiești. Sa remarcat că asta nu a însemnat și asigurarea materială pentru Salom Alehem. Hărțuit de creditori, a fost nevoit să-și vândă drepturile de autor către editori, astfel că aceștia se îmbogăteau în timp ce el, cu familia lui, trăgeau mâța de coadă. A fost nevoit să recurgă la turnee de conferințe și lecturi (de altfel foarte gustate), ca să-și completeze veniturile. Dar asta i-a surpat sănătatea și se îmbolnăvește grav.

(Continuarea în numerele viitoare!)

Scriitorul Gheorghe Suchoverschi, membru al Cenaclului Literar găzduit de Sinagoga Evreilor Focșani ne trimite următoarea poveste biografică intitulată „Un mesager în calea pogromului – Cernăuții anilor 1941 – 1944”.

Șifonierele bunicului meu deveneau locul secret neștiut nici de copilele acestuia, ele aflând mult mai târziu. Alți evrei (vecini, apropiați), puși în gardă de către el, se refugiau pe la țară, pe unde aveau rude, prieteni, pe unde nu ajungeau forțele de represiune. Așa a fost pus în gardă și un medic evreu, fiind sfătuit să plece de-acasă cu întreaga familie, fiindcă în acea noapte urma să vină și la el „duba neagră” să-l „ridice”. Era autovehicolul cu care erau transportate familiile vizate până la trenurile morții. La gară vagoanele de marfă erau pregătite pentru transportul evreilor spre sumbra destinație, cunoscută în anele istorice drept HOLOCAUST. Acest doctor avertizat de bunicul meu, nu a vrut în ruptul capului să asculte de sfatul dat, astfel încât, în dimineața următoare, locuința acestuia a devenit pustie, întreaga familie dispărând pentru totdeauna, nemaîștiindu-se nimic ulterior de situația lor.

Cei ce au stat ascunși în șifonier, au supraviețuit grație umanismului de care a dat dovadă Gheorghe Bordeniuc, coleg și colaborator, făcând parte din aceeași breaslă, cea a comercianților. O tânără femeie, foarte mică de statură, s-a rugat de bunicul meu să o lase să se pitească într-o ladă de campanie din curte, cu diverse vechituri în ea. „ – Domnul Gheorghe, domnul Gheorghe ! Lăsați-mă uite aici în ladă aiasta să intru, și puneți lucrășoarele astea peste mine, să nu mă găsească cei cu „duba neagră” ! O să tac chitic și nu o să mă mișc dacă vor veni să controleze !”

Așa a scăpat biata femeie. Mai târziu, după ce familia Bordeniuc s-a refugiat în data de 26 martie 1944, în interiorul teritoriului actual al României, ajungând până în Banat în anul 1946, cele două fiice ale lui Gheorghe se aflau în una din zile, pe o stradă în Timișoara (prin 1947-1948). Întâmplarea a făcut (cât de mică e lumea uneori!) să o întâlnească pe micuța evreică, bucurându-se de regăsire cu toatele, după anii de refugiu. Locuia într-o garsonieră pe acea stradă timișoreană. Gheorghe Bordeniuc a fost un patriot și deși purta un nume cu rezonanță ucraineană, la simțire a rămas toată viața un bun român. La data de 22 iunie 1941, când trupele române recucereau Bucovina de Nord, în spatele blocului unde domicilia, era un depozit de muniție controlat de sovietici. Când aceștia se pregăteau de retragere, unii dintre ei au aprins un fitil care trebuia să ajungă din curtea interioară spre locul unde se depozita explozibilul. Dacă reușea să intre fitilul înăuntru sărea în aer nu numai depozitul, ci tot ce era în împrejurimi, inclusiv centrul orașului cu populația acestuia, un real carnagiu, genocid mai bine zis. Bunicul meu a observat acest fapt și a luat inițiativa de a-și risca viața și a ajunge la acel depozit cu încă unul sau doi vecini și când mai avea doi-trei centrimetrii pentru a intra sub ușa fitilul, Gheorghe Bordeniuc l-a tăiat cu un foarfec, scăpând un întreg oraș de la dezastru. Altfel autorul acestor rânduri nu s-ar mai fi născut vreodată.

(Continuarea o veți afla în numerele viitoare)

De asemenea d-nul Dr. G. Mănescu ne-a scris multe mesaje alături de care ne-a transmis multe povești, întâmplări reale și biografii, de această dată noi am ales să publicăm o întâmplare biografică despre „Școala evreiască din Focșani”.

Pentru a merge doar mai departe, trebuia să trecem un concurs greu, pentru toți elevii din oraș, la singurul liceu teoretic – Unirea. După cele 4 ore de dimineața, după amiezele – doar două ore, cu o pauză – aveam lecții de ebraică. În clasa a I-a, am avut ca dascăl pe domnul Goldstein, mărunțel cu bărbuță roșcată, cărui i se spunea „melamedul” și se subînțelegea nu profesorul, dascălul, ci acela cu care se învăța (ca și mine) ritualul de Bar Mitzva. A cam fost pierdut. În clasa a doua, a apărut domnul Naimin, din Chișinău (azi capitala Republicii Moldova, fostă Basarabia). Un bărbat tânăr, cunoscător al limbii ebraice și cu metode bune de predare a ei. Am învățat mult și bine, că după acei 3 ani, înțelegeam binișor și puteam duce mici conversații. Cele 4 întrebări – Ma nistana... din seara Sederului de Pesach, le știam pe din afară, fără greutate, și i le puneam, anual, bunicului, când ședeam în scaunul din stânga lui. Și acum mi le aduc aminte, poate nu în întregime. Școala avea o curte spațioasă, în care ne jucam în recreații. În fund era o cișmea, să ne potolim setea și 3 cabine rudimentare de WC. Așa erau vremurile. Casa în care am locuit, era printre puținele din oraș, cu apă curgătoare în casă și canalizare. Un gard despărțea curtea, într-un spațiu unde era o căsuță pentru intendentul școlii, familia lui (curățenia, aprovizionarea cu lemne de foc, încălzitul iarnă, curățatul zăpezii, ș.a.m.d. intrau în sarcina lui). Tot acolo, o clădire mai mică a școlii primare pentru fete. O sală, patru camere – clasele – o cancelarie și o cameră unde locuia doamna Wexler (femeie divorțată, fără copii), profesoară de calitate și directoarea. Ca domnul Hoffman la băieți. Pentru completare, menționez că în sala mare a școlii, aveau loc serbări cu spectacole prezentate de școlari (băieți și fete), întruniri ale Comunității cu membri ei și baluri anuale. Se strângeau fonduri.

Comunitatea, Societatea studenților evrei și ale altor asociații de ajutor a celor nevoiași, erau organizatorii. Se vindeau bilete de intrare, prin cetățeni voluntari, care mergeau din casă în casă, din magazin în magazin. Tombola și bufetul plin cu tot felul de bunătăți, erau pregătite de gospodine, după liste întocmite. Se petrecea în bună voie, până în zori. O formație orchestrală, încingea atmosfera. Casierii rămăneau să strângă banii și să spună „Bună dimineața!”.

În ideea că această nouă publicație vă va face o deosebită plăcere, noi cu considerația și respectul cuvenit, așteptăm din partea tuturor doritorilor noi mesaje, documente și alte dovezi și mărturii ale trecerii timpului, alături de care amprenta istoriei ființelor noastre a fremătat, fremătă și va fremăta.

(Pe adresa rondmircea@yahoo.com și pe site-ul www.focsnai.jewish.ro ne puteți contacta și vizualiza rodul muncii noastre)

**AUTORUL - VĂ SALUTĂ CU STIMĂ ȘI CONSIDERAȚIE !!
LECTURĂ PLĂCUTĂ !**